
Bēgšana no pasaules vai atbildība par pasauli

Escape from the World or Responsibility for the World

Ilmārs Hiršs-Iršs, Dr. theol. (Latvia)

Kristietībai visos laikos ir bijuši divi uzdevumi, kas ir aktuāli arī šodien. No vienas puses tā ir savas kristīgās identitātes saglabāšana, kas ir saistīta ar lielāku vai mazāku izolāciju no apkārtējās sabiedrības. No otras puses tā ir atbildība par pasauli, to pozitīvi iespaidojot caur kristīgu dzīves veidu un kristīgo ideju popularizāciju, kas savukārt ir saistīts ar konformisma draudiem. Jaunus aspektus šo problēmu izpratnē ienes 1. Pētera vēstule, kuras teoloģiskā eksegēze tiek veikta šī raksta ietvaros, saistot kopā izredzēšanu ar svešniecību un norādot uz pēdējo kā izredzēšanas mērķi un kristieša dzīves sūtību.

Atslēgas vārdi: izredzēts, svešniecība, bēgšana no pasaules, atbildība pasaules priekšā.

Ievads

Mūsdienu pasaule ir radījusi un turpina veidot jaunu vērtību sistēmu, kuras pamatā ir prakticismis, manta un nauda, spēks un vara, pārprastas cilvēktiesības, apšaubāma demokrātija un citas tamlīdzīgas lietas, kas Bībeles gaismā nav un nedrīkst būt vērtību sistēmu pamats. Bieži pasaule manipulē ar formālu kristietību, Dieva vārda pieminēšanu, valsts dievkalpojumiem, kam visam faktiski nav nekā kopēja ar patieso kristietības būtību. Ļaunums un grēks reizēm tiek akceptēts un attaisnots pat kristīgā vidē. Daudzējādā ziņā ir jāpiekrīt Dr. Reinharda Slenskas vērtējumam:

“Mums šodien tādad ir tāds stāvoklis, kad sabiedriski tiek akceptēts un tiesiski sankcionēts tas, kas nesaskan ar Dieva vārdu. Tādēļ tas, kas saskaņā ar Dieva vārdu ir nepaklausība, pēc valdošā uzskata un spēkā esošajiem likumiem var tikt uzskatīts par atļautu. Tādēļ tas arī vairs netiek pēc Dieva baušļu mērauklas vērtēts kā grēks, aicinot atgriezties un saņemt piedošanu, bet tas arī kristīgajā draudzē tiek akceptēts un praktizēts kā pareiza izturēšanās. Tādējādi kristīgajā draudzē norisinās pārmaiņa – Dieva vārda norādījumi par dzīvesveidu, par uzvedību un rīcību tiek nomainīti ar sabiedrībā valdošajiem uzskatiem par šiem jautājumiem” (Slenska, 2004, 277).

Uz garīgu meklējumu bāzes mums tiek piedāvātas idejas par kādu augstāko saprātu, abstraktu dievu, citu realitāti, reliģiju sinkrētismu u.tml. Jēzus Kristus Rietumu kristietības telpā kļūst par svešinieku. Ir, protams, vēl daudz garīgu grāmatu, svētdienas dievkalpojumu u.c. lietas, bet no sabiedriskās vides Jēzus vārds pamazām izzūd. Vācijā ap 50% pamatskolnieku nezina, ko īsti svin Ziemassvētkos un ko nozīmē “plus zīme” baznīcas torņa galā.

Šāda situācija katram kristietim un visai kristietībai kopumā ir nopietns izaicinājums meklēt atbildi uz jautājumu, kāds ir kristietības uzdevums un kur ir tās vieta šodienas sabiedrībā.

Baznīcas resp., kristiešu stāja iepretī pasaulei ir iezīmējusies divos virzienos:

- kā bēgšana no pasaules, kā norobežošanās, kas, kā kristīgās baznīcas un jūdaisma vēsture rāda, bieži ir realizējusies pilnīgā izolācijā no apkārtējās sabiedrības¹. Motivācija šādai rīcībai bija centieni norobežoties no ļaunuma un neļaut tam ienākt sevī un draudzē;
- kā atbildība pasaules priekšā.

Katrai no šīm stājām ir savas pozitīvās un savas negatīvās puses. Svešniecība, kas it kā mudina domāt par iekapsulēšanos un svēttapšanu “sterilā” vidē, bet neļauj ietekmēt apkārtni.

Atbildība par pasauli, kas saistīta ar dzīvošanu tajā, slēpj sevī konformisma briesmas, pasaules iespiešanos draudzē un tās sekularizāciju, kas ir viena no šodienas kristietības problēmām.

Kur ir kristiešu vieta šodienas pasaulē? Vai tā ir tikai savādāk domājošu indivīdu sabiedrība, interešu klubs? Vai kristiešiem, resp., kristīgai draudzei ir kāds uzdevums un jānes kāda atbildība ne tikai pašiem par sevi, bet arī par apkārtējo sabiedrību?

Lai atrastu atbildi uz šiem jautājumiem, ieskatīsimies 1. Pētera vēstulē, jo tieši šis Jaunās Derības (turpmāk – JD) raksts, kaut arī savdabīgi un pirmajā brīdī it kā pretrunīgi, atklāj kristieša sūtību pasaulē un visciešāk savieno mācību ar kristīgās dzīves liecību sabiedrībā.

Cauri visai vēstules pirmajai pamatdaļai (1:1-2:10) kā “sarkans pavediens” vijas izredzēšanas tēma.

1. Draudze kā izredzēti svešnieki 1. Pētera vēstulē 1:1-2

1.1. Izredzēšana

Jēdziens ἐκλεκτός ir 1. Pētera vēstules teoloģijas pamatjēdziens (1:1; 2:4,6,9). Izredzēšanas ideja ir gan arī citos JD rakstos², bet nekur tā netiek interpretēta tādā veidā, kā tas ir 1. Pēt. vēstulē. Pie kam 1. Pēt. vēstule ir vienīgais JD raksts, kurā jēdzienam ἐκλεκτός jau no paša vēstules sākuma ir tematiska nozīme. Izejot no šāda apakšvirsraksta, arī būtu jāsaprot visa 1. Pēt. vēstule (Schrenk, 1942, 195).

Terminoloģija un izredzēšanas ideja nāk no Vecās Derības (turpmāk – VD). Darbības vārds בחר (sakne *bhr*) “izredzēt” ebreju Bībelē sastopams vairāk nekā 169 reizes. VD Jahve bija tas, kas darbojās un izredzēja. Jau VD Dieva un Viņa tautas attiecību centrā ir izredzēšana. Tas ir termins, ko VD visu laiku lieto attiecībā uz Izraelu. Piem., Dt. 7:6 – “Tevi tas Kungs, tavs Dievs ir izredzējis, ka tu Viņam piederi par īpašuma tautu starp visām tautām, kas vien ir virs zemes”³.

Platonam un vēlākos helēniskajos rakstos ἐκλέγομαι un ἐκλογή ir jēdzieni, lai izteiktu politiskas darbības un notikumus (piem., vēlēšanas). Katrā gadījumā runa ir par cilvēku izvēlēšanu speciālam amatam vai uzdevumam. JD ἐκλεκτός ir lietots tikai reliģiskā nozīmē.

Izredzēšanas motīvs ieņem īpaši lielu lomu vēstules pirmajā pamatdaļā. Jau ievadā (1:1) vēstules adresāti tiek apzīmēti kā izredzētie. Viņi tiek raksturoti kā ἐκλεκτοὶ παρεπίδημοὶ διασπορᾶς (izredzēti svešnieki diasporā). Tāda uzruna nekur citur JD nav sastopama. Šāds vienreizējs un rets formulējums jau pašā vēstules sākumā atklāj tās centrālo tēmu, kas tālāk tiek dažādi akcentēta: piem., ticīgo izredzēšana (*sal.* 2:9; 5:13) un svešniecība (*sal.* 1:17; 2:11; 4:4) kā izteiksme viņu eksistencei šajā pasaulē (*sal.* 2:25). Tas rāda izredzēšanas idejas svarīgumu.

Tālāk ἐκλεκτός tiek lietots 2:4 (attiecināts uz Dievu), 2:6 (Jesajas citātā salīdzinājumā ar akmeni) un 2:9 (attiecībā uz ticīgajiem). Ārpus ievada un pirmās pamatdaļas vēl tikai pašā vēstules noslēgumā (5:13) – “Jūs sveicina izredzētie (συνεκλεκτῆ) Babilonā”.

1. Pēt. 1:2 tiek tuvāk aprakstītas adresātu un Dieva attiecības. Tas notiek ar trīsdaļīgas formulas palīdzību⁴, diferencēti uz Dievu, Svēto Garu un Kristu. Faktiski šajā pantā ir izteikta visas vēstules teoloģiskā programma:

- κατὰ πρόγνωσιν θεοῦ πατρὸς (pēc Dieva iepriekšēja nodoma);
- ἐν ἁγιασμῷ πνεύματος (Garā svaidīdams);
- εἰς ὑπακοὴν καὶ ῥαντισμὸν αἵματος Ἰησοῦ Χριστοῦ (paklausībai un apslacīšanai ar Jēzus Kristus asinīm).

Adresāti tād ir izredzēti svešnieki tāpēc,

- ka Dievs jau iepriekš tā ir gribējis;
- caur Gara svaidījumu;
- caur apslacīšanu ar Jēzus Kristus asinīm.

Noteicošie 1. Pēt. vēstules eklezioloģijas izpratnei ir divi redzes punkti: izredzēšana un norobežošanās no nekrīstīgās apkārtējās pasaules.

Pie ἐκλεκτός semantiskā lauka pieder arī citi vēstules izteicieni:

- 1:2 – κατὰ πρόγνωσιν θεοῦ (pēc Dieva iepriekšējā lēmuma),
- 1:3 – κατὰ τὸ πολὺ αὐτοῦ ἔλεος (savā lielajā žēlastībā),

2:9 – εἰς περιποίησιν	(īpašuma [tauta]),
2:10 – νῦν δὲ ἐλεηθέντες	(tagad apžēloti);
un 5 reizes καλέω –	(aicināt, saukt) ⁵ :
1:15 – καλέσαντα ὑμᾶς	(jūs aicinājis),
2:9 – ὑμᾶς καλέσαντος	(jūs aicinājis),
2:21; 3:9 – ἐκλήθητε	(esat aicināti),
5:10 – ὁ καλέσας ὑμᾶς	(jūs ir aicinājis).

Kristieši tiek uzrunāti kā ἐκλεκτοί. Tāds draudzes raksturojums gan nav tikai 1. Pēt. vēstules autora īpatnība⁶. Īpašais ir tas, ka izredzēšana šeit ir kā caurvijus tēma, kā arī šī jēdziena kristoloģiski-soterioloģiskā izpratne. Dievs pats ir tas, kurš Kristu ir izredzējis krusta nāvei (asinis!) un augšāmcelšanai. Caur šo Dieva darbu arī Kristus sekotājiem ir daļa pie izredzēšanas, t.i. augšāmcēlušā Kristus eksistences. Tādējādi izredzēšana vēstulē iegūst eshatoloģisku aspektu. Autors to pasvītīto ar 2. nodaļā attēloto ainu par namu: “izredzētajam akmenim” (2:6-7) tiek pievienoti citi akmeņi un caur to rodas γένος ἐκλεκτόν (izredzēta cilts) (2:9).

- **pēc Dieva Tēva iepriekšēja lēmuma** – πρόγνωσις⁷ θεοῦ

Trīsdaļīgās formulas pirmais loceklis: πρόγνωσις θεοῦ rāda, ka pamats izredzēšanai ir Dieva iepriekšējs nodoms. Izteiciens πρόγνωσις θεοῦ nosaka teoloģiskos rāmjus gan draudzes eksistencei, gan glābšanas procesam. Glābšanas darba pirmajā vietā ir πρόγνωσις θεοῦ πατρὸς, kā visu noteicoša norma. Izredzēšana ir Dieva iepriekš nolemts darbs.

- **Garā svētīdams** – ἐν ἁγιασμῷ πνεύματος

Trīsdaļīgā apraksta otrs loceklis ἐν ἁγιασμῷ πνεύματος rāda veidu, kā šis glābšanas darbs notiek. Jēdziens ἁγιασμός bez 1. Pēt. 1:2 un Ebr. 12:14 vēl sastopams tikai ap. Pāvila rakstos⁸. Ar ἁγιασμός 1. Pēt. 1:2 autors grib rādīt, ka Dievs draudzi caur svētošanu garā (ἐν ἁγιασμῷ πνεύματος) ir izredzējis glābšanai (εἰς σωτηρίαν). Dieva nodoms realizējas caur svētīšanu garā. Citiem vārdiem, cilvēks pats sevi glābt un svētot nevar, tas ir Dieva un Gara darba rezultāts. Tādējādi izredzēšana un svētošana ir saistīti kopā.

Satura ziņā caur trīsdaļīgo iedalījumu kļūst skaidrs, ka:

- nodoms nāk no Dieva;
- svētīšanu izdara Gars;
- paklausība saistās ar apslacīšanu Jēzus asinīs, tātad uz kristoloģiska pamata.

- **caur apslacīšanu ar Jēzus Kristus asinīm** – εἰς ὑπακοὴν καὶ ῥαντισμὸν αἵματος Ἰησοῦ Χριστοῦ

Trešais apraksta loceklis εἰς ὑπακοὴν καὶ ῥαντισμὸν αἵματος Ἰησοῦ Χριστοῦ – izsaka izredzēšanas mērķi.

1.2. Izredzēšanas mērķis

Dievs Izraelu izredzēja nevis kā izolētu elitāru grupu, bet gan kā savu darbarīku, kas ir izvēlēts noteiktam mērķim un uzdevumiem⁹.

Abrahams un līdz ar viņu viss Izraels tika izvēlēts:

- būt par svētību visām ciltīm virs zemes¹⁰,
- būt par Dieva lieciniekiem tautu vidū¹¹.

Izraelam vajadzēja īstenot Dieva gribu. Caur Izraelu atklājās Dievs. Bet lielais Dieva nodoms, kāpēc Dievs Izraelu bija izredzējis, pilnībā realizējās caur Jēzus Kristus nākšanu un miršanu. Un šajā nodomā, šajā izredzēšanā tagad tiek iekļauta arī draudze. 1. Pēt. vēstules autors norāda uz vairākām draudzes kristoloģiskām sfērām, kas tomēr atrodas dažādos līmeņos.

1.2.1. caur apslacīšanu ar Jēzus Kristus asinīm (εἰς ὑπακοήν καὶ ῥαντισμὸν αἵματος Ἰησοῦ Χριστοῦ)

Pirmais draudzes izredzēšanas uzdevums un mērķis ir saistīts ar 1:2 formulas trešo locekli. Divkārti ir aprakstīta izredzēšanas darbība šajā pasaulē:

- izredzēšana no vienas puses ved pie paklausības;
- no otras puses pie dalības apslacīšanai ar Jēzus Kristus asinīm.

Paklausība (ὑπακοή) pēc 1:22 ir patiesības atzīšana, tātad ticība, vai vismaz sākotnējs ticības solis, kura sekas ir atbilstoša izturēšanās (*sal.* 1:14).

Bet šeit paklausība (ὑπακοή) tiek tiešā veidā saistīta ar apslacīšanu ar asinīm (ῥαντισμὸς αἵματος). Draudze ir izredzēta paklausībai un apslacīšanai ar Kristus asinīm. Šāds izteiciens un šāds kopsalikums ir vienreizējs.¹²

Interpretācijai ir vairākas iespējas:

- ὑπακοή var tikt saprasts absolūti¹³. Tad ὑπακοή būtu kristīgās dzīves visu aptverošs jēdziens un εἰς ὑπακοήν tad apzīmētu kristiešu sūtību vispār. Sekojošais εἰς ῥαντισμὸν αἵματος Ἰησοῦ Χριστοῦ tad būtu norādījums uz to, kas šo paklausību nosaka, proti, “apslacīšana ar Jēzus Kristus asinīm”.¹⁴
- ὑπακοή un ῥαντισμὸς αἵματος ir kopējs apzīmētājs Ἰησοῦ Χριστοῦ un kopēja prepozīcija εἰς, un tad šis izteiciens veido vienu veselu lielumu.
- Ἰησοῦ Χριστοῦ – kā *genitivus subjectivus* – būtu tad jāattiecina arī uz ὑπακοή. Teksts tad būtu jālasa šādi: uz Jēzus Kristus paklausību un uz apslacīšanu Jēzus Kristus asinīs¹⁵ (εἰς ὑπακοήν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ εἰς ῥαντισμὸν αἵματος Ἰησοῦ Χριστοῦ).

Šī izteiciena jēgu var pareizi izprast, tikai izejot no Ex. 24:3-8 pieminētās tautas šķīstīšanās ar upura dzīvnieka asinīm. Šis VD upuru teoloģijas fons un tā pārņemšana uz Kristu jau vēstules ievadā rāda, cik lielu nozīmi tam piešķir autors. Ar εἰς ῥαντισμὸν αἵματος Ἰησοῦ Χριστοῦ Kristus nāve (asinis) tiek paralelizēta ar upuru dzīvnieku asinīm. Izteiciens ῥαντισμὸς αἵματος atgādina lasītājam Sinaja derību. Pēc Ex. 24:7-8 tauta vispirms apsoliņās paklausīt, tad tika apslacīta ar “derības asinīm” un caur to uzņemta derībā. 1. Pēt. vēstule neapraksta apslacīšanu ar asinīm kā VD tipoloģiju (tā tas ir Ebr. 9:18-21)¹⁶, bet interpretē to kristoloģiski. “Apslacīt ar Kristus asinīm” – tas nozīmē cilvēku iekļaut Kristus nāves darbības un spēka apgabalā. Šis izteiciens izsaka šķīstīšanu un uzņemšanu jaunās attiecībās ar Dievu.¹⁷ Paklausībai, kādu Izraels apsoliņja pie Sinaja pie apslacīšanas ar asinīm pēc Ex. 24:3 un uzņemšanai derībā ar Jahvi, tagad atbilst to paklausība Jēzum, kas caur apslacīšanu ar Jēzus

Kristus asinīm ir uzņemti izglābto ticības sadraudzībā. Abi, ὑπακοή un ῥαυτισμός, ir savstarpēji saistīti. Tāpēc arī prievārds εἰς ir lietots tikai vienu reizi un ir kopējs abiem izteicieniem. Abi nosacījumi ir nepieciešami, lai cilvēks varētu tikt uzņemts derībā ar Dievu.

1.2.2. *Jūs esat izredzēti svešniecībai* (ἐκλεκτοὺς παρεπιδήμους διασποράς)

Visu JD rakstu vidū tikai 1. Pēt. vēstule kristiešus uzrunā kā svešniekus¹⁸. Turklāt šeit svešniecība nav tikai viens no kristīgās eksistences atribūtiem, bet centrālais apzīmējums, kas savas nozīmes ziņā jau no vēstules sākuma stāv līdzās citai uzrunai JD, proti, ἄγιοι (svētie)¹⁹. Pie kam uzrunas nozīme tiek pasvītota ar dubultizteicienu: παρεπιδήμους διασποράς (svešnieki diasporā) (1:1) un πάροικοι καὶ παρεπίδημοι (piedzīvotāji un svešnieki) (2:11).

Jau šīs dubultās uzrunas visas vēstules un otrās pamatdaļas sākumā rāda, cik svešniecības tēma autoram ir svarīga. Pie tam viņš nepaliek tikai pie šīm divām uzrunām, bet vairāk vai mazāk implicēti šī tēma parādās visā vēstulē.

Lai izteiktu svešniecības ideju, autors lieto sekojošus terminus, kas katrs uzsver kādu īpašu niansi:

παρεπιδήμους²⁰ – 1:1, 2:11;

ἡ παροικία – 1:17;

πάροικος – 2:11;

διασπορά – 1:1.

Jēdziens παρεπίδημος sastopams kā jūdu tā arī pagānu rakstos salīdzinoši reti²¹. Tāpēc pat tikai divas reizes lietotais termins παρεπίδημος 1. Pēt. vēstulē norāda uz tā lielo nozīmīgumu.

Profānajā grieķu valodā vārda nozīme ir: dzīvot kā svešniekam kādā vietā, **īslaicīgi** uzturēties” (Grundmann, 1935, 63)²². Šajā izpratnē vārds lietots arī Gen. 23:4.

1. Pēt. vēstules autors tieši ar šī jēdziena palīdzību grib paskaidrot, ko viņš saprot ar kristiešu svešniecību. Παρεπίδημος pasvīturo kristiešu eksistences pārejošo, pagaidu raksturu šajā pasaulē un mazāk nekā πάροικος norāda uz paliekošu piederību pie sabiedrības un uz ciešām saitēm ar to.

Jēdziens πάροικος Septuagintā (LXX) sastopams 33 reizes, t.i., nesalīdzināmi biežāk nekā παρεπίδημος.

Πάροικος pēc *W. Bauer* nozīmē “svešnieks, kas dzīvo vietā, kura nav viņa dzimtene” (Bauer, 1988, 1270.). Tomēr šim svešniekam ir zināmas tiesības. Viņš nav tikai īslaicīgi apmeties šajā vietā, bet gan tāds kā puspilsonis, kuram vēl nav pilsoņa tiesības, bet viņš tomēr dzīvo pēc pilsonības likumiem. LXX šo jēdzienu bieži lieto gan tiešā, gan pārnēstā nozīmē, apzīmējot cilvēku svešniecību šajā pasaulē.²³ Lielāko tiesu πάροικος apzīmē tiesiski, politiski, sociāli un reliģiski pakļautus cilvēkus. Ja Gen. 15:13 Abrahamam tika teikts, ka viņa pēcnācēji būs svešnieki, tad tas nozīmē, ka viņi nav paši savā zemē. Liekas, ka tieši šis pēdējais raksturo jēdzienu πάροικος: viņam **nav savas zemes**, viņš dzīvo svešā zemē²⁴. Var runāt arī pārnēstā nozīmē par svešniecību, dzīvojot zemē²⁵, un, piem., Lev. 25:23 šis jēdziens ir lietots metaforiski un ar to tiek pamatots, ka zeme nepieder izraēliešiem, bet gan Dievam.

Παρουσία ārpus 1. Pēt. vēstules parādās vēl tikai Ap. d. 13:17, kur runāts par tautas paaugstināšanu “svešumā Ēģiptes zemē”; πάροικος vēl Ap. d. 7:6,29²⁶ un Ef. 2:19²⁷.

διασπορά ir jēdziens, kas LXX atspoguļo eksila situāciju, kad Dieva tauta ir izkaisīta pagānu vidū, pie kam διασπορά var apzīmēt gan izklidināšanu kā tādu²⁸, gan arī izklidināšanas indivīdu kopumu²⁹. Jēdzienā διασπορά 1. Pēt. vēstules autors ieliek pavisam konkrētu jēgu, apskatot kristīgo grupu eksistenci iepretī apkārtējai pasaulei.³⁰ Šādā izpratnē viņi ir διασπορά.

Svešniecības ideja vijas cauri arī VD. Caur paklausību Dieva pavēlēm un uzticēšanos Viņa apsoliņumiem patriarhi ir kļuvuši par svešiniekiem un tādējādi arī viņu pēcnācēji ir svešinieki³¹. Tālāk šajā sakarībā var domāt par Izraela svešniecību Ēģiptē. Arī tur Izraelam bija jādzīvo kā svešiniekiem: “Ja jūsu zemē pie jums piemājo svešinieks, tad jums nebūs viņu apspiest. Lai jums būtu svešinieks, kas jūsu vidū piemīt, kā viens no jums pašiem iedzimtajiem; tev viņu būs mīlēt kā sevi pašu, jo jūs esat bijuši svešinieki Ēģiptes zemē”³². Šī svešniecības izjūta Izraela tautai paliek vienmēr klātesoša, atmiņās par izvešanu no verdzības³³.

Arī Kumranas esēņu draudzē mēs varam atrast visus tos pašus svešniecības motīvus, ar kādiem ir aprakstīta kristīgās draudzes eksistence 1. Pēt. vēstulē³⁴. Šeit gan jāatzīmē, ka vēstule šim nolūkam lieto LXX jēdzienu valodu, proti, diaspora un nevis eksils vai dzīve tuksnesī, kā tas ir Kumranas rakstos.

1. Pēt. vēstulē izteiktās svešniecības domas radikāli atšķiras no VD.³⁵ No vienas puses vēstule raksturo adresātu dzīves situāciju, no otras – draudzes identitāti. Kristieši dzīvo sabiedrības maliņā. Romas impērijā un Mazāzijas provincēs viņi ir minoritāte, neliela saujiņa, sadalīti daudzās pilsētās un vietās, protams, ne bez sakariem ar citām draudzēm, bet bez kopējas draudžu struktūras. No otras puses svešniecību nosaka pati kristietības būtība. Kristiešu situācija diasporā atspoguļo viņu eklesioloģisko identitāti. Viņu eksistence kā svešiniekiem diasporā nav viņu liktenis, bet uzdevums un sūtība.

Kontekstā ar uzrunu vēstules sākumā ir svarīgi tūlīt ievērot, ka kopā ar παρεπίδημοι ir lietots cits vēstules atslēgas vārds, proti, ἐκλεκτοί. 1:1f kristieši atzīmēti kā ἐκλεκτοί παρεπίδημοι διασποράς³⁶. Tā jau vēstules sākumā autors cieši savieno divas galvenās vēstules tēmas: izredzēšana un svešniecība. Tādējādi πάροικος un παρεπίδημος kopā ar ἐκλεκτός var uzskatīt par vēstules atslēgas vārdiem.³⁷

Kristieši attiecībā uz savu tuvāko saskarsmes līmeni – ģimeni, kaimiņiem, sabiedrību – ir izolēti. Cēlonis tam ir Dieva izredzēšana. Izredzēšanas dēļ kristieši dzīvo izmainītu dzīvi, kas rada distanci ar pasauli un pat konfliktu ar to. Dievs kristiešu dzīvi ir nolīcis uz jaunas bāzes, tāpēc viņi ir sveši vecajai situācijai un vecajām attiecībām. Viņi dzīvo kā minoritāte izolētā diasporā (*sal.* 1:17; 2:11). Diaspora šeit nav radusies tiesas sprieduma rezultātā, bet gan kā dievišķās izredzēšanas sekas. Tāpēc svešniecība 1. Pēt. vēstulē ir pamatota Dieva izredzēšanā, kas kristiešus no tumsas ir aicinājis savā brīnišķīgajā gaismā un padarījis par γένος ἐκλεκτόν (izredzētu cilti, 2:9).³⁸

Īpašais 1. Pēt. vēstulē ir tas, ka mēs šajā vēstulē nevis tikai netieši sajūtam VD fonu, bet gan pavisam tieši un nepārprotami kristieši tiek uzrunāti kā svešinieki un svešniecība tiek saistīta ar izredzēšanu un piederību pie Dieva tautas. Tas nozīmē, ka svešniecības cēlonis nav pretrunas ar sabiedrību, bet gan Dieva izredzēšana un piederība pie Viņa tautas. Svešniecības kategorija savienojumā ar izredzēšanu ir atslēgas jēdziens, lai saprastu 1. Pēt. vēstules eklesioloģisko identitāti un kristiešu attiecības ar pasauli vispār.

Interesanti, ka arī Kumrana savieno ekskluzīvas izredzēšanas ideju ar stingru norobežošanu no visas apkārtējās pasaules. Tādas identitātes apzināšanās raksturo svešnieku draudzi.

1.3. Kopsavilkums

Vēstules pirmās pamatdaļas (1:3-2:10) galvenā tēma ir draudzes izredzēšana. 1. Pēt. vēstule ir vienīgais JD raksts, kurā ἐκλεκτός jau ar pirmajiem pantiem ir tematiska nozīme.

Ticīgie ir nosaukti par izredzētiem.

Izredzēšana ἐκλογή realizējas caur Dieva nodomu πρόγνωσις.

Termins ἐκλεκτοίς 1. Pēt. 1:2 tiek paskaidrots tuvāk ar trim prepozicionāliem papildinājumiem:

- κατὰ πρόγνωσιν θεοῦ,
- ἐν ἀγιασμῷ πνεύματος,
- εἰς ὑπακοήν καὶ ῥαντισμὸν αἵματος Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Izredzēšanas mērķis ir “uz paklausību Jēzum Kristum un uz apslacīšanu ar Viņa asinīm” un svešniecība.

Neviens no JD autoriem nesaista izredzēšanu ar svešniecības ideju.

2. Svešniecība un atbildība par pasauli

Tēze, kas izriet no iepriekš teiktā ir: kristiešus Dievs ir izredzējis svešniecībai.

Vai šāda tēze faktiski nav pretrunā ar visas JD garu un kristietības būtību, jo JD uzsver kristiešu atbildību par pasauli?

Šī atbildība pamatojas vispirms jau Jēzus Kristus vārdos. “Ejiet pa visu pasauli un sludiniet evaņģēliju” (Mk. 16:15). Līdzīgi arī Jņ. 17:18 – “Es esmu viņus [mācekļus] sūtījis pasaulē”. Tas ir uzdevums un reizē tā ir arī atbildība. Tajā pašā virzienā vērsti arī Jēzus Kalna svētrunas izteiciens “Jūs esat zemes sāls” (Mt. 5:13). Lai arī šo vārdu nozīme paliek hipotētiska, viens ir skaidrs: Jēzus grib pateikt, ka mācekļiem pasaules priekšā ir svarīgs uzdevums. Retoriskais jautājums “Ar ko tad sāļš, ja sāls būs nederīga?” rāda, ka kristiešus šajā uzdevumā aizvietot neviens nevarēs³⁹. Kristīgajai draudzei ir ļoti liela atbildība, kas izriet no tā, ka tai vienīgajai ir zināma un tā reprezentē Dieva gribu.

Dievs mūs ir izredzējis uzdevumam – atbildībai par pasauli. No otras puses 1. Pēt. vēstule uzsvērti rāda, ka Dievs mūs ir izredzējis svešniecībai. Vai šeit nav kāda paradoksāla pretruna? Vai Dievs mūs nav nostādījis neatrisināmas dilemmas priekšā?

Faktiski nekādas pretrunas nav, jo arī 1. Pēt. vēstule jau nerunā par aiziešanu no pasaules, par emigrāciju no sabiedrības, bet gluži otrādi par palikšanu pasaulē: “Dzīvojiet krietni pagānu starpā, lai tie (..) redzētu jūsu labos darbus un pagodinātu Dievu (..)” (2:12).

Bet vienlaicīgi vēstule mūs brīdina no pasaules gara uzņemšanas sevī, no konformisma.

Svešniecība nevis attiecībā pret individu vai sabiedrību kopumā, bet attiecībā

pret pasaules garu. Caur Dieva aicināšanu kristieši tiek motivēti svētai dzīvei (1. Pēt. 1:15-16.). Tādā veidā 1. Pēt. vēstulē savienojas aicināšanas, resp., izredzēšanas un svētošanas teoloģija.

Bēgšana, norobežošanās no pasaules gara, svešniecība tam, bet tajā pašā laikā atbildība par indivīdu un visu sabiedrību kopumā. Šādā izpratnē kristieši ir svešinieki.

Protams, kristiešu atšķirīgā stāja sabiedrības vidū izraisa sekas, kas var saasināties arī konfliktā kā to rāda 1. Pēt. vēstules sociālētiskā paranēze. Bet arī tas ir svešniecības aspekts, kuram kristietis ir izredzēts.

Kristus mācekļu būtības jēga ir: piepildīt savu uzdevumu pasaules priekšā un tas nav paveicams, izolējoties no pasaules. Interesanti par to raksta Diognēts:

“Īsi sakot, kas miesā ir dvēsele, tas pasaulē ir kristieši. Jo dvēsele ir izsēta visos miesas locekļos, kristieši visās pasaules pilsētās. Dvēsele dzīvo miesā, taču miesa to nerada. Arī kristieši apdzīvo pasauli, bet nav no pasaules (..) Dvēsele ir ieslēgta miesā, taču viņa ir tā, kas miesu satur kopā; arī kristieši dzīvo pasaulē kā cietumā, taču viņi ir tie, kas pasauli satur kopā. Dvēsele ir nemirstīga mirstīgā teltī; arī kristieši dzīvo tajā, kas paiet, cerot uz nepārejošo debesīs (..) Tik augstā stāvoklī Dievs viņus ir ielicis un viņiem nav nekādu tiesību šo stāvokli pamest.”⁴⁰

Kristietis var iespaidot sabiedrību ar savu atšķirīgo pieeju lietām un problēmām, ar citu vērtību skalu, ar citu motivāciju. Un kristietis to var īstenot:

- aizlūdzot par pasauli;
- sludinot kristīgo vērtību pārākumu;
- savā praktiskajā dzīvē realizējot kristīgo atziņu un kristīgās ētikas izpaušanos;
- norādot uz ļaunumu un vērsties pret tā izpaušmēm sabiedrības dzīvē.

Kā īpašs kristīgās baznīcas kalpošanas lauks varētu būt diakonija.

Secinājumi

1. Kristietis ir Dieva izredzēts svešinieks.
2. Svešniecība izsakās nevis kā emigrācija no sabiedrības, bet kā norobežošanās no pasaules gara, cīņa pret sekularizāciju un kristīgo vērtību pazaudēšanu. Svešniecības mērķis ir kristīgās būtības saglabāšana un kristieša svēttapšana.
3. Kristietis nes atbildību par pasauli, bet tas nedrīkst novest pie konformisma.
4. Kristietība nedrīkst kļūt par cīņas lauku atsevišķa indivīda vai indivīdu grupu teorētisku atziņu sistēmām, bet tai ir jārealizējas katra kristieša praktiskajā dzīvē.
5. Teoloģija nedrīkst palikt izolēta partikulāra zinātne. Tā ir pamats, kas visu satur kopā un dod visam jēgu.

PIEZĪMES

1. Kā piemērus tam var minēt Kumranas draudzi un klosterus.
2. *Sal.* Mk. 13:20; Lk. 6:13; Jņ. 15:16; Rom. 8:33; Ef. 1:4; arī 1. Klem. 1:1; 2:4; 46:4,8; 49:5; 50:7; 58:2; 59:2,3 u.c.
3. Līdzīgi arī Dt. 14:2 “Jo tu esi tam Kungam, savam Dievam, svētīta tauta, un no visām tautām, kas vien ir virs zemes, tas Kungs tevi ir sev izredzējis (חַבַּב)...”
4. Trinitārais iedalījums (Dievs Tēvs, Gars, Jēzus Kristus) mudina domāt, ka autors šeit lieto kādu senu kristību formulu; tā skat. E. G. Selwyn. *The First Epistle of St. Peter*, 1949, 247f; H. Goldstein. *Das Gemeindeverständnis des Ersten Petrusbriefes*, 1973, 142.
5. Jau VD Jes. 41:9 šis vārds lietots kā ἐκλέγομαι sinonīms. Arī 1. Pēt. vēst. vārdam καλέω nav kvalitatīvas atšķirības no ἐκλέγομαι.
6. *Sal.* Mk. 13:20,22,27; Rom. 8:33; 16:13; Kol. 3:12; 2. Tim. 2:10; Tit. 1:1 u.c.
7. *Sk.* R. Bultmann. Art. πρόγνωσις, *ThWNT I*, 1933, 716; A. Sand. Art. πρόγνωσις, *EWNT III*, 1992, 369f. Vārda tulkojums nav viegls. Interpretācija svārstās starp kognitīvu (γινώσκω) un administratīvu aktu (izredzēšana).
8. *Sal.* 1. Kor. 1:2,30; 6:11; 7:14; Rom. 6:19, 22-23; 1. Tes. 4:3-4, 7-8; 5:23. Taču Pāvilam ἀγιασμός parasti ir attiecināts uz Kristu, resp., Dievu un nevis uz ticīgajiem.
9. *Sal.* Gen. 12:1-3; 17:4-8; 26:2-4.
10. Gen. 12:3.
11. Jes. 43:10,12; 44:8; 45:4-6 u.c.
12. Bez 1. Pēt. vēl tikai Ebr. 10:22 un 12:24 JD runā par aplacīšanu ar Kristus asinīm. Pēc Ebr. 10:22 šī aplacīšana notiek vienlaicīgi ar ”miesas mazgāšanu” kristībā.
13. *Sal.* 1:14: τέκνα ὑπακοῆς.
14. Tā E. G. Selwyn. *The First Epistle of St. Peter*, 1949, 120; K. H. Schelkle. *Die Petrusbriefe*, 1988, 22 – piez. 2: “ὑπακοή šeit jāsaprot absolūti tāpat kā 1. Pēt. 1:14”; L. Goppelt. *Der Erste Petrusbrief*, 1978, 86 – piez. 51.
15. Tā H. Windisch, H. Preisker. *Die katholischen Briefe*, 1951, 52; Th. Spörri. *Die Gemeindegedanke im ersten Petrusbrief*. 1925, 83 – piez.1; H. Goldstein. *Das Gemeindeverständnis des Ersten Petrusbriefes*. 1973, 145-150.
16. Pret to K. H. Schelkle, *Die Petrusbriefe*, 1988, 22-23; *sal.* arī E. G. Selwyn, *The First Epistle of St. Peter*, 1949, 120.
17. L. Goppelt. *Der Erste Petrusbrief*, 1978, 87 ar norādi uz Rom. 5:9-10 un Ebr. 9:16,18.
18. Par svešniecības tēmu *sk.* R. Feldmeier. *Die Christen als Fremde*, 1992.
19. *Sk.* Rom. 1:7; 1. Kor. 1:2; 2. Kor. 1:1; Ef. 1:1; Fil. 1:1; Kol. 1:2.
20. Vārds ir atvasināts no δῆμος =tauta.
21. Παρεπίδημος – JD vēl tikai Ebr. 11:13, tur attiecināts uz Abrahamu un citiem VD ticīgajiem, kuri uz zemes ir ξένοι καὶ παρεπίδημοι.
22. *Sal.* C. Spicq. Art. παρεπίδημος, *ThLNT III*. 1996, 41-43.
23. Lev. 25:23; 1. Lev. 29:15; Ps. 39:13; 119:19.
24. Gen. 23:4; Ex. 2:22; 18:3.
25. Ps. 119,19; Jer. 14,8.
26. Ap. d. 7:6 – Stefana runā par Abrahāma pēcnācējiem kā piedzīvotājiem svešā zemē; Ap. d. 7:29 – par Mozu, kas pēc bēgšanas no Ēģiptes mīta Mīdiana zemē kā πάροικος.

27. Ef. 2:19 – attiecināts uz kristiešiem, kas vairs nav ξένοι και πάροικοι.
28. Sk. Dt. 28:25; 30:4; Jer. 41:17.
29. Sk. Ps. 147:2.
30. Sal. J. H. Elliott. *A Home for the Homeless*. 1981, 21-49; N. Brox. *Der erste Petrusbrief*. 1989, 56-57.
31. Sk. Gen. 12:10; 17:8; 19:9; 20:1; 21:23-34; 23:4; 26:3; 28:4; 32:5; 35:27; 36:7; 37:1; 47:4 (14 reizes!); Ex. 6:4; u.c.
32. Lev. 19:33-34; sal. Ex. 22:20; 23:9; Dt. 10:19; 23:8.
33. Dt. 24:18: “Pieņini, ka tu esi bijis kalps Ēģiptē, un ka tas Kungs, tavs Dievs, ir tevi no turienes atpestījis.”
34. Esēņu draudze Kumranā redz sevi kā svētu Dieva tautu, kas, atšķīrusies no pasaulē un nodevusies Dievam, dzīvo eksilā, svešumā, tuksnesī (IQM 1:3; sal. 1:29).
35. R. Feldmeier. *Die Christen als Fremde*. 1992, 21.
36. ἐκλεκτός kā adresātu apzīmējums vēstules ievadā sastopams tikai 1. Pēt. vēstulē.
37. Citādāk šo jautājumu formulē J. H. Elliot, kas svešniecības tēmai 1. Pēt. vēstulē ir veltījis savu monogrāfiju: *A Home for the Homeless*. Eliotam smaguma punkts apzīmējuma πάροικοι izpratnei pirmām kārtām ir adresātu sociālais stāvoklis; sal. J. H. Elliott. *A Home for the Homeless*. 1981, 199.
38. Par παροικία jēdzienu 1. Pēt. sk. C. Wolff. *Christ und Welt im 1. Petrusbrief*, *ThLZ* 100 (1975), 333-342; F. Schröger. *Gemeinde im 1. Petrusbrief*, 1981, 126-131; L. Goppelt. *Der Erste Petrusbrief*, 1978, 79-83; J. H. Elliott. *A Home for the Homeless*. 1981, 21-58; 67-73; bet pirmkārt R. Feldmeier, *Die Christen als Fremde*. 1992, 8-105, īp. 12-19.
39. Sk. arī Mt. 13:33 līdžību par ieraugu, kas sarauzē visu mīklu.
40. [The Epistle to] Diognetus 6,1-10 (SC 33,64-66).

BIBLIOGRĀFIJA

1. *Exegetisches Wörterbuch zum Neuen Testament (EWNT) I–III, 2. Auflage* (1992)/ Hrsg. v. H. Balz, G. Schneider. Stuttgart: Kohlhammer.
2. *Griechisch-Deutsches Wörterbuch zu den Schriften des Neuen Testaments und der frühchristlichen Literatur* (1988)/ Hrsg. von W. Bauer. Berlin-New York: Walter de Gruyter.
3. *Theologisches Wörterbuch zum Neuen Testament (ThWNT) Bd. I–X.* (1933-78)/ Hrsg. v. G. Kittel, G. Friedrich. Stuttgart: Kohlhammer.
4. Bauer W. (1988) Art. πάροικος. In: *Griechisch-Deutsches Wörterbuch zu den Schriften des Neuen Testaments und der frühchristlichen Literatur*/ von W. Bauer. Berlin-New York: Walter de Gruyter.
5. Brox N. (1989) *Der erste Petrusbrief*. EKK 21. Zürich: Benziger/Neukirchener-Verlag.
6. Bultmann R. (1933) Art. πρόγνωσις. In: *Theologisches Wörterbuch zum Neuen Testament (ThWNT) I*/ Hrg. G. Kittel. Stuttgart: Kohlhammer.
7. Dassmann E. (1992) Weltflucht oder Weltverantwortung. Zum Selbstverständnis frühchristlicher Gemeinden und zu ihrer Stellung in der spätantiken Gesellschaft. In: *Jahrbuch für Biblische Theologie (JBTh), Band 7: Volk Gottes, Gemeinde und Gesellschaft*. Neukirchen, S. 189-208.
8. Elliott J. H. (1966) *The Elect and the Holy. An Exegetical Examination of 1 Peter*

- 2:4-10 and the Phrase βασιλείου ἱεράτευμα [*Basileion Hierateuma*]. Supplements to Novum Testamentum, 12. Graduate Study VII of the Concordia Seminary School for Graduate Studies. Leiden: E. J. Brill.
9. Elliott J. H. (1981) *A Home for the Homeless. A Sociological Exegesis of 1 Peter, Its Situation and Strategy*. Philadelphia: Fortress.
 10. Feldmeier R. (1992) *Die Christen als Fremde. Die Metapher der Fremde in der antiken Welt, im Urchristentum und im 1. Petrusbrief*. WUNT 2. Reihe, Vol. 64. Tübingen: J. C. B. Mohr [Paul Siebeck], 264 S.
 11. Goldstein H. (1973) *Das Gemeindeverständnis des Ersten Petrusbriefes. Exegetische Untersuchungen zur Theologie der Gemeinde im 1 Petr.* Münster: Univ. Diss., 487 S.
 12. Goppelt L. (1978) *Der Erste Petrusbrief*. Meyer's Kritisch-exegetischer Kommentar über das Neue Testament (hg. v. F. Hahn; KEK, Bd. 12/1, 8. Aufl.). Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht.
 13. Grundmann W. (1935) Art. παραπίδημος. In.: *Theologisches Wörterbuch zum Neuen Testament (ThWNT) III*/ Hrg. G. Kittel. Stuttgart: Kohlhammer.
 14. Haufe G. Christ und Staat nach dem Neuen Testament. In: Meinhold A., Lux R. *Gottesvolk. Beiträge zu einem Thema biblischer Theologie*. Berlin: Evangelische Verlagsanstalt 1991, S. 98-113.
 15. Roloff J. (1993) *Die Kirche im Neuen Testament*. Grundrisse zum Neuen Testament, Neues Testament Deutsch Ergänzungsreihe, Band 10. Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht.
 16. Sand A. (1992) Art. πρόγνωσις. In: *Exegetisches Wörterbuch zum Neuen Testament (EWNT) III, 2. Aufl.*/ Hrsg. v. H. Balz, G. Schneider. Stuttgart: Kohlhammer.
 17. Schelkle K. H. (1988) *Die Petrusbriefe. Der Judasbrief*. Herders theologischer Kommentar zum Neuen Testament, 13/2, 6. Aufl. Freiburg-Basel-Wien: Herder.
 18. Schrage W. (1971) *Die Christen und der Staat nach dem Neuen Testament*. Gütersloh: Gerd Mohn.
 19. Schrenk G. (1942) Art. ἐκλεκτός. In: *Theologisches Wörterbuch zum Neuen Testament (ThWNT) IV*/ Hrg. G. Kittel. Stuttgart: Kohlhammer.
 20. Schröger F. (1981) *Gemeinde im 1. Petrusbrief. Untersuchungen zum Selbstverständnis einer christlicher Gemeinde an der Wende vom 1. zum 2. Jahrhundert*. Schriften der Universität Passau, Reihe Katholische Theologie 1. Passau.
 21. Selwyn E. G. (1949) *The First Epistle of St. Peter: The Greek Text with Introduction, Notes and Essays*. London: Macmillan.
 22. Slenska, R. (2004) *Baznīcas teoloģiskā atbildība: pamati, kritēriji, robežas/ no vācu val. tulk. M. Vanags. Rīga: Luteriskā mantojuma fonds*, 352 lpp.
 23. Spicq C. (1996) *Theological Lexicon of the New Testament. (ThLNT) Vol. I-III*. Peabody, Massachusetts: Hendrickson Publishers.
 24. Spörri Th. (1925) *Der Gemeindegedanke im ersten Petrusbrief. Ein Beitrag zur Struktur des urchristlichen Kirchenbegriffs*, 1. Ausgabe. Gütersloh: C. Bertelsmann Verlag.
 25. Trilling W. (1991) Gottesvolk und Weltverantwortung im Neuen Testament. In: Meinhold A., Lux R., *Gottesvolk. Beiträge zu einem Thema biblischer Theologie*. Berlin: Evangelische Verlagsanstalt, S. 143-155.
 26. Windisch H., Preisker H. (1951) *Die katholischen Briefe*. HNT 15 (bearb. v. Hermann Preisker). Tübingen: J. C. B. Mohr [Paul Siebeck].
 27. Wolff Chr. (1975) Christ und Welt im 1. Petrusbrief. In: *Theologischen Literaturzeitung (ThLZ)* 100.

Escape from the World or Responsibility for the World

Summary

Christianity in all times has had two tasks that are still important today. From one side it is preservation of its identity that is connected to bigger or smaller isolation from society around. From the other side – it is responsibility for the world by positive influencing it through Christian life style and popularization of Christian ideas, which in its turn is connected to the threats of conformism. New aspects in this understanding are brought by the First Epistle of Apostle Peter whose theological exegesis is accomplished in the article – combining together chosenness and foreignness, the last one being the goal of chosenness and the essence of Christian life.

Modern world has created and continue creating new system of values, which is based on practicality, goods and money, power and authority, misinterpreted human rights, questionable democracy and other similar things, which in the light of Bible are not and cannot be the foundation for system of values. Often world manipulates with formal Christianity, mentioning of God's word, national services in churches that in fact has nothing to do with the real essence of Christianity. The evil and sin at times is being accepted and justified even in Christian community. In various ways one can agree with the observation of Dr. Reinhard Slenczka that in Christian community there starts happening a change – the guidelines of the word of God about lifestyle, behavior and conduct are substituted by the opinions about these issues, which dominate in society. Such situation for every Christian and Christianity in general is a serious challenge seeking an answer what is the task of Christianity and where is its place in nowadays society.

The stand of the Church, resp., of the believers opposite to the world is expressed in two directions: as *escape from the world*, as standing apart or isolation, which as the history of the Church shows has often been realized in total isolation from the society around. Motivation for doing so was expressed in the efforts to isolate oneself from the evil and not allow it to enter the church or oneself; and the other – as *responsibility in front of the world*. Every of these stands have its positive and negatives side. Foreignness, which as if urges to think about encapsulating and sanctification in a “sterile” environment but not allows influencing the surroundings. In its turn, responsibility for the world that is connected to living in it hides in itself threat of conformism, the penetration of church by the world and secularization of it being one of the problems of modern Christianity. Looking in the 1st Epistle of Peter of New Testament (hereafter – NT) in its first part (1:1-2:10) there appears the theme of chosenness.

Term ἐκλεκτός – **chosenness** – is the central term of theology of 1st Peter (1:1; 2:4,6,9). Idea of chosenness is also present in other NT texts but nowhere else it is interpreted in the way how in 1st Peter. Besides, 1st Peter is the only NT writing where the term ἐκλεκτός already from the beginning of the Epistle has a thematic meaning. Terminology and the idea of chosenness comes from the Old Testament (hereafter – OT). The verb בחר (root *bhr*) “to chose”, “to select” in Hebrew Bible appears more than 169 times. In OT Yahweh was the one who was acting and choosing. Already in OT in the centre of God and His people there is chosenness being the term that OT all the time is attributing to Israel (e.g., Dt. 7:6).

Already by introduction (1:1) addressees of the Epistle are called ‘the chosen people’. They are characterized as ἐκλεκτοὶ παρεπίδημοι διασποράς (‘the chosen refugees scattered in diaspora’). Such unique and rare formulation that is not met elsewhere in NT already in the beginning of the Epistle reveal its central theme, which

further is being differently focused: e.g., being chosen (*see* 2:9; 5:13) and foreignness (*see* 1:17; 2:11; 4:4) as the expression for their existence in this world (*see* 2:25).

1st Peter 1:2 gives closer description of the addressees and God. It happens with the help of tripartite formula by differentiating God, Holy Spirit and Christ. In fact, this verse expresses the entire theological program of the Epistle: a) κατὰ πρόγνωσιν θεοῦ πατρὸς ('according to the purpose of God'); b) ἐν ἁγιασμῷ πνεύματος ('making a holy people by His Spirit'); c) εἰς ὑπακοὴν καὶ ῥαντισμὸν αἵματος Ἰησοῦ Χριστοῦ ('to obey Jesus Christ and be purified by his blood'). So the people are chosen refugees because: a) God has prior desired it; b) through making a holy people or anointing by His Spirit; c) through being purified by blood of Christ. The definitions for the ecclesiological understanding are following: chosenness and isolation from unchristian world around.

Christians are addressed as ἐκλεκτοί. Special here is that chosenness is like threading through theme as well as the christologically-soteriological understanding of it. God Himself is the one who has chosen Christ for the death on the cross (blood!) and resurrection. Through this God's work also the followers of Christ have part in chosenness, i.e., the existence of resurrected Christ. Thus chosenness gains eschatological aspect in the Epistle.

The first member of tripartite formula: '**according to the purpose of God**' – πρόγνωσις θεοῦ – shows the foundation for chosenness is God's prior decision. Expression defines theological frames both for the existence of congregation and the process of salvation. The first place in salvation has the πρόγνωσις θεοῦ πατρὸς as all determining norm. The second member of formula – '**making a holy people by His Spirit**' – ἐν ἁγιασμῷ πνεύματος – shows the way how this work of salvation occurs. With ἁγιασμός the author of 1st Peter 1:2 wants to show that God through making people holy in spirit (ἐν ἁγιασμῷ πνεύματος) has chosen them for salvation (εἰς σωτηρίαν). God's purpose is realized through making holy in spirit; in other words, a man cannot save or make himself holy, it is the result of work of God and His Spirit. Thus chosenness and making holy are connected. The third member of formula – '**through purifying by blood of Jesus Christ**' – εἰς ὑπακοὴν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ εἰς ῥαντισμὸν αἵματος Ἰησοῦ Χριστοῦ – expresses the goal of chosenness.

Speaking of the **goal of chosenness**, God chose Israel not as isolated group of elite but as His tool, which is chosen for specific task and goal. Abraham and together with him the entire Israel was chosen – to be as blessing to all other nations on earth, to be the witnesses of God among peoples. Israel should have realized God's will as through Israel God made known Himself to the world. But the great purpose of God, why God has chosen Israel, fully is realized through the coming and death of Jesus Christ. And in this purpose, in this chosenness now also the Church is being included.

The first task of chosenness of the Church is connected to the third member of 1:2 formula – '**through purifying by blood of Jesus Christ**'. Double the work of chosenness in this world is described: chosenness from one side leads to obedience; from the other – to the part being purified with blood of Jesus Christ.

Obedience (ὑπακοή) after 1:22 is recognition of truth, so faith or at least the initial step of faith, consequences of which is according conduct (*see* 1:14). But obedience (ὑπακοή) here directly is connected to being purified by blood (ῥαντισμός αἵματος). The Church is chosen for obedience and purifying by blood of Christ. Such expression and such composition is unique. It is possible to understand the meaning of this expression only coming from nation's purifying with blood of sacrifice animals as mentioned in Ex. 24:3-8. This background of theology of OT sacrifices and transferring of it to

Christ already in the beginning of the Epistle show what an importance is given to it by the author. With εἰς ῥάντισμόν αἵματος Ἰησοῦ Χριστοῦ the death of Christ (blood) is parallelized with the blood of sacrifice animals. Expression ῥάντισμός αἵματος reminds a reader the Sinai covenant. 1st Peter doesn't describe the purifying by blood as typology of OT (as in Heb. 9:18-21) but interprets it christologically. "Purifying by blood" – means to incorporate a man in the sphere of working and power of Christ's death.

Speaking of the second task of the Church – **'chosen to be refugees scattered'** – among all the NT writings only 1st Peter addresses believers as strangers or foreigners. Besides, here foreignness is not only one of the attributes of Christian existence but the central designation, which by its meaning already from the beginning of the Epistle stands besides to other address in NT, namely, ἅγιοι (the holy ones). Besides, the meaning of the address is emphasized by the double expression: παρεπίδημοι διασπορα (refugees scattered throughout the diaspora) (1:1) and πάροικοι καὶ παρεπίδημοι (strangers and refugees) (2:11).

The term παρεπίδημος that is mentioned only two times in 1st Peter shows its great importance where in profane Greek the meaning of it is: "to live like a stranger in some place, to stay **shortly**". Παρεπίδημος emphasizes the transitory, temporal character in this world. Term πάροικος in Septuagint (LXX) is met more – 33 times. It means "a stranger living in some place that is not his homeland". Nevertheless this stranger has some rights, he is like half a citizen who yet doesn't have rights of citizen but anyway lives after laws of citizenship. If in Gen. 15:13 Abraham is told his descendants will be strangers and foreigners then it means that they are not in their **own land**. Exactly the latter characterizes the term πάροικος: one has **no his own land**, he lives in a foreign land. It's possible to speak also of foreignness living in land where this term, as in Lev. 25:23, is used metaphorically grounding the idea the land doesn't belong to people of Israel but to God. In its turn, διασπορά is the term that reflects in LXX situation of exile when God's people are scattered among the heathen, besides διασπορά may mean both the scattering as such and the entirety of scattered individuals. In the term διασπορά the author of 1st Peter puts a specific meaning considering the existence of a Christian group in opposition to the world around; in such perspective they are διασπορά.

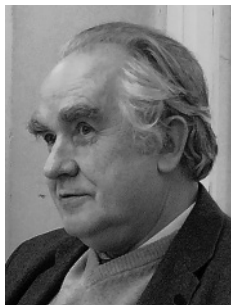
From one side the Epistle characterizes the life's situation of the addressees, from the other – the identity of the Church. Moreover the foreignness is prescribed by the essence of Christianity. Situation of Christians in diaspora reflects their ecclesiological identity. Their existence as refugees in diaspora is not their fate but their task and essence. Christians regarding the closest level of communication – family, neighbors, and society – are isolated. The reason for that is chosenness by God. Because of it Christians do live changed life that makes distance to the world and even conflict with it. God has put a Christian life on a new foundation therefore they are alien to old situation and old relationships. They live like a minority in isolated diaspora (*see* 1:17; 2:11). Diaspora here has not appeared as a result of judgment but as the consequence of divine chosenness. Therefore foreignness in 1st Peter is based in chosenness by God who 'has called you [Christians] out of darkness into his own marvelous light' and made into γένος ἐκλεκτόν ('chosen people', 2:9).

Speaking of **foreignness and responsibility for the world**, God has chosen us for the task – responsibility for the world. From the other side it is emphasized in 1st Peter God has chosen us for foreignness. Isn't here some paradoxical contradiction?

Isn't such thesis in contradiction with the whole spirit of NT as it stresses the very responsibility of Christians for the world? This responsibility is based first of all on the words of Christ – “Go throughout the world and preach the gospel” (Mk. 16:15), similarly like in Jn. 17:18, being both the task and responsibility. The same is said in the Sermon of the Mount – “You are the salt of the earth” (Math. 5:13). Thus the Christian Church has great responsibility, which derives from the fact she is the only one that knows and represents God's will. In fact, there is no contradiction because 1st Peter also doesn't speak of leaving the world, emigration from society but quite contrary – about staying in the world. “Your conduct among the heathen should be so good they (..) will have to recognize your good deeds and so praise God (..)” (2:12). But at the same time the Epistle warns us from taking in the spirit of this world, from conformism. It is foreignness that regards the spirit of the world not the world. In such manner the 1st Peter combines the theology of calling, resp., chosenness and becoming holy. Escaping, isolating from the spirit of the world, foreignness to it but at the same time responsibility for an individual and all society in general, – in such sense the Christians are strangers.

The essence of Christ's disciples is to fulfill their task in front of this world and that is not accomplishable by isolating from it. Diognetus writes about that: “What the soul is in the body, that are Christians in the world (..)The soul is imprisoned in the body, yet preserves that very body; and Christians are confined in the world as in a prison, and yet they are the preservers of the world. The immortal soul dwells in a mortal tabernacle; and Christians dwell as sojourners in corruptible, looking for an incorruptible in the heavens (..) God has assigned them this illustrious position, which were unlawful for them to forsake.” So a Christian may influence the society with his different approach to things and problems, with another scale of values, other motivation. And one can attain it by – praying for the world, proclaiming the advantage of Christian values, in one's practical life realizing the Christian ideas and ethics, by calling the evil by its name and turning against expressions of it in the life of society.

Conclusions: 1) A Christian is God's chosen stranger; 2) Foreignness is not the emigration from society but the isolation from the spirit of the world, struggle against secularization. The goal of foreignness is the preservation of Christian identity and becoming holy; 3) Christian carries the responsibility for the world but that cannot lead to conformism; 4) Christianity cannot become as a battle field for the systems of theoretical assumptions of particular individual or groups of individuals but should be realized in practical life of every Christian; 5) Theology cannot stay isolated science. As a special field of ministry of the Christian Church may appear the deacony.

Dr. theol., asoc. prof., māc. Ilmārs Hiršs-Iršs

Latvijas Kristīgās akadēmijas asociētais profesors,
Kristīgās Vadības koledžas docents,

Latvijas Baptistu draudžu savienības mācītājs

Associated professor at the Latvian Christian Academy,
Senior lecturer at the Christian Management College,
the pastor of Latvian Baptist Church Union

Adrese: Dzelzavas 88-7, Rīga LV-1082, Latvija

Darba tālr.: + 371 67584752; mob.: + 371 29494698

E-pasts: h.ilmars@mits.lv